

Overzicht vragen en antwoorden gemeenteraad TD Kadernota 2027-2030**Inhoudsopgave**

Inhoudsopgave	1
1.4 IN VOGELVLUCHT	2
2.1.7 Samenvatting Kadernota.....	9
2.3 Ontwikkelingen in beleid	11

1.4 IN VOGELVLUCHT

CDA	
1.	In bijlage 1 op pagina 18 staat de volgende zin; <i>"Een viertal grotere bedrijven op bedrijventerrein Burgum-Sumar hebben een verkenning uitgewerkt naar netcongestie en kansrijke energieoplossingsrichtingen in de onderlinge samenwerking. Uit de analyse van de resultaten komt naar voren dat er op dit moment onvoldoende aanknopingspunten zijn voor een 'gebundelde' oplossing. Voor de komende jaren blijft het energievraagstuk urgent en onze aandacht vragen.</i> Vragen: 1. Wat is de rol van de gemeente in dit proces geweest? 2. Wat is er uit deze analyse naar voren gekomen? 3. Hoe kunnen we als gemeente in de toekomst ons voordeel doen met deze analyseresultaten? Antwoorden: 1. De gemeente heeft breed aandacht gevraagd voor het onderwerp onder de ondernemers op het bedrijventerrein, er is een inventarisatie naar energiegebruik e.d. uitgevoerd en vervolgens is er een klankbordgroep van bedrijven samengesteld. De gemeente is aanjager geweest en heeft proces gefaciliteerd. Er is gekozen om in eerste instantie de 4 grootste energiegebruikers (Sonac, Noppert Beton, Solidd Steel Structures en Essity) op het industrieterrein in een verdiepend onderzoek mee te nemen. Samen met onderzoeksbureau Ekwadraat hebben de 4 bedrijven een Flex-E subsidie aangevraagd, aangevuld met eigen cofinanciering. De onderzoeksvragen waren: - Breng het huidig energieverbruik in kaart; - Zoek verduurzamings / oplossingsrichting op bedrijfsniveau (rekening houdend met toekomstige investeringen); - Breng de knelpunten in kaart; - Onderzoek mogelijkheden energetische samenwerking. 2. In het onderzoek zijn de knelpunten op dit moment en bij mogelijke verduurzamingsopties inzichtelijk gemaakt. Daarnaast is de energetisch samenwerking tussen de bedrijven verkend. Daaruit kwam naar voren dat collectieve oplossingen nu niet kansrijk zijn. Er is (nog) geen sprake van netcongestie. Er zijn mogelijkheden voor bi-laterale samenwerkingen tussen individuele bedrijven, onder andere voor benutting zonne-energie van het zonnepark op het industrieterrein. Binnen het betreffende bedrijf wordt echter ook gezocht naar opties voor een meer hybride machinepark om zo meer van de eigen zonne-energie aan te wenden. Dat maakt onderdeel uit van de strategie individuele verduurzamingstrajecten. Deze lijken op korte termijn het meest kansrijk te zijn. 3. De uitkomsten van dit onderzoek zijn bekend bij de gemeente en geeft nader inzicht. In hoeverre we gebruik kunnen maken van deze inzichten in andere situaties is de vraag. Dat kunnen we niet met stelligheid bevestigen. Iedere situatie is weer uniek. Op dit moment verkent Ynbusiness om de samenwerking tussen de bedrijven op het bedrijventerrein te versterken. Daar kan energie een issue in zijn.
2.	Pg.9 Door een deel van het bestaande budget voor maatwerkvoorzieningen Jeugd en Wmo te oormerken voor innovatie voor, vragen we géén extra middelen, maar creëren we wél ruimte om structureel te investeren in preventieve oplossingen. Juist deze preventieve activiteiten kunnen op termijn bijdragen aan lagere instroom in zware ondersteuning, meer zelfredzaamheid en hogere kwaliteit van leven voor inwoners. Eén en ander kan budgetneutraal verlopen. Het budget kan worden afgezonderd van het reeds begrote bedrag voor de maatwerkvoorzieningen.

	Vraag: Graag uitleg hoe dit kostenneutraal mogelijk is? Er wordt ruimte gecreëerd binnen het bestaande budget maar ten koste van welke voorziening(en) wordt dit budget onttrokken of is er te veel begroot? Antwoord: De budgetten voor maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugd zijn geraamd op basis van P x Q. Er is dus geen sprake van overbegroting. Het oormerken van middelen voor innovatie is een bewuste herverdeling binnen dit bestaande budget, niet het benutten van 'vrij' geld. Budgetneutraliteit is uiteraard alleen haalbaar als de inzet van innovatie aantoonbaar leidt tot minder (of lichtere) inzet van maatwerkvoorzieningen. Daarom geldt: • Innovaties worden in principe alleen ingezet op basis van een onderbouwde businesscase, met een verwacht preventief effect. • De investering moet zich (gedeeltelijk) terugverdienen door lagere instroom of kortere trajecten. • Er wordt geen budget onttrokken omdat er 'te veel' is; dat is niet het geval. • Het betreft een beleidskeuze om binnen het bestaande budget te investeren in preventie. • Als het preventieve effect uitblijft, ontstaat druk op het budget en is overschrijding mogelijk. Kortom: Omdat het hier gaat om een open-einde regeling (Wmo en Jeugdwet), is het niet zo dat het oormerken van budget direct ten koste gaat van specifieke voorzieningen of cliënten. Indien de verwachte besparingen uitblijven, kan dit wel leiden tot druk op het totale budget voor maatwerkvoorzieningen en uiteindelijk tot overschrijding van de begroting.
3.	In 2026 is de benchmark op formatie en kosten uitgevoerd (p.14). Dit soort rapporten bieden veel inzicht. Vraag: Kan het benchmarkt rapport gedeeld worden met de Raad? Antwoord: De benchmark op formatie en kosten is medio 2022 afgerond en helpt om inzicht te krijgen in hoe onze gemeente zich verhoudt tot andere, vergelijkbare gemeenten. Op dit moment is de organisatie bezig om de uitkomsten tot zich te nemen en de vervolgacties hierop te bepalen. Naast de benchmark lopen ook andere onderzoeken zoals (1) het medewerker tevredenheidsonderzoek (MTO), (2) het preventief medisch onderzoek (PMO) en (3) de evaluatie teamindeling en directiemodel. Al deze vier onderzoeken dragen bij aan het vergroten van het inzicht in de eigen organisatie (na de ontvlechting). Daarom wordt het 'inzicht in eigen organisatie', dat gebaseerd is op de uitkomsten van deze onderzoeken eind 2026 (ook) met de raad gedeeld
4.	In het uitvoeringsplan wonen (p. 11) wordt een inschatting gemaakt van de benodigde extra personele capaciteit die nodig is om de uitvoering van de woningbouw te versnellen. Vraag: Waarom is extra personele capaciteit voor het versnellen van de woningbouw niet opgenomen in de kadernota? Antwoord:

	Tabel 8 in het ontwerp Volkshuisvestingsprogramma moet worden opgevat als een advies. Bij deze volledige invulling is dit de beste garantie dat het volkshuisvestingsprogramma kan worden uitgevoerd. Minder invulling hiervan is minder programma. Formatie lijkt nu op orde, maar het blijft lastig de juiste mensen en deskundigheid te vinden, met name op het gebied van projectleiding.
D66	
1.	Algemeen; jeugdzorg Er is een aanmeld-lijst voor GGZ (dit is een wachtlijst). Vraag: Kunt u een overzicht geven van de huidige stand van de wachtlijst van 2024-2025-2026, en de gemiddelde wachtduur (indoen mogelijk specifiek jeugd zorg benoemen). Antwoord: - Een wachttijd bij de GGZ is in 2026 tussen de 16 en 25 weken. De voorgaande jaren zijn onbekend. - De wachttijd bij het Gebiedsteam is ongeveer drie maanden. Er wordt wekelijks geprioriteerd op welbevinden, veiligheid en wachttijd van de jeugdige. Dit wordt door het aanmeldteam en de gedragswetenschapper gedaan. Vraag: Welke soorten van Zorg hebben de hoogste wachttijd? Wat is de problematiek daarachter. Antwoord: In de praktijk zien we dat er vooral veel tijd gaat zitten in het vinden van een beschikbare aanbieder bij complexe casuïstiek. Het zorglandschap is voor deze doelgroep in Friesland niet voldoende dekkend. Denk hierbij aan eetstoornissen, verslaving, suicide, ontwikkelingsstoornissen en jongvolwassenen/complex problematiek. Vraag: Hoeveel inwoners van T-diel vallen onder de term residentiele jeugdzorg. Wat is ervoor nodig om dit terug te dringen, welke alternatieven wordt op gedoeld? Antwoord: Onder de productcode voor Residentiële SJH zijn momenteel geen actieve indicaties. In het verleden is er één jeugdige geweest met deze voorziening.
2.	Welzijn Integrale benadering sociale basis is noodzakelijk wordt er gesteld; Vraag: Hoe wordt sport en bewegen /cultuur integraal ingezet. Uit eerdere informatie bleek dat hier binnen de domeinen nog geen integrale samenwerking in is gestart; Het zijn aanpalende beleidsterreinen wordt in de planvorming sociale basis gesteld, terwijl Sport en Bewegen binnen ASWA als een belangrijk middel wordt gezien. Antwoord: De Visie Sociale Basis en AZWA vragen om een integrale aanpak waarin sport, bewegen en cultuur volwaardig onderdeel zijn van preventie, gezondheid en meedoen. In 2026 werken we dit uit in één integraal uitvoeringsplan. Vanaf 2027 werken we gebiedsgericht en domein overstijgend, zoals AZWA voorschrijft. Het budget blijft gelijk, maar we zetten

	het effectiever in: minder losse activiteiten, meer samenhang, meer preventie en meer samenwerking met partners in de wijk. Vraag: Op welke termijn wordt deze verkokerde aanpak, binnen de organisatie samengebracht? Integraal werken is een doel, wanneer start dit? Antwoord: De integrale werkwijze start in 2027. In 2026 brengen we sport, cultuur, welzijn, jeugd en gezondheid samen in één uitvoeringsplan. Vanaf 2027 werken we niet langer verkokerd, maar gebiedsgericht en integraal, zoals AZWA en de Visie Sociale Basis voorschrijven. Vraag: Onlangs was er een presentatie van Sport en Beweeg beleid, hier kwam uit naar voren dat we meer <i>inzetten</i> op preventie, samenwerking partners, maar het budget hetzelfde blijft. Klopt? Wat gaan dan minder of anders doen? Antwoord: We zitten in een transitiefase van GALA/Sportakkoord naar AZWA. De exacte AZWA-middelen en verdeelsleutel worden pas later in 2026 bekend. Daarom is het nu niet verantwoord om structureel budget aan te vragen. In 2026 houden we het huidige niveau in stand met incidentele middelen. In 2027 stellen we een nieuw integraal beleidskader Sport, Bewegen & Gezondheid vast, waarin we – op basis van de definitieve AZWA-middelen – bepalen welke structurele inzet en welk budget nodig zijn. We gaan niet méér doen, maar anders: minder versnippering, meer preventie, meer samenwerking en meer impact. Vraag: De kwartiermaker Onderwijs-jeugd: Is gezondheid ook een taak van deze kwartiermaker, preventie mbt kansrijk opgroeien en het gigantische belang van meer bewegen motoriek, is een belangrijke preventie factor, ook voor mentaal, (jong geleerd gedrag bestendig beter en langer zeggen onderzoeken al jaren), hoe wordt dit integraal ingezet-gestimuleerd binnen het onderwijs? Antwoord: De kwartiermaker onderwijs-jeugd heeft een opdracht gericht op onderwijs-zorgarrangementen en de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Het bewegingsonderwijs valt onder de verantwoordelijkheid van de scholen zelf. Scholen bepalen hoe zij dit vormgeven binnen de wettelijke kaders. Als gemeente vinden we gezondheid, preventie en bewegen belangrijk en we ondersteunen scholen daar actief bij. Via ons beweegteam High Five zetten we beweegcoaches in binnen het onderwijs. Zij helpen scholen bij het versterken van motorische ontwikkeling, een gezonde leefstijl en een beweegvriendelijke schooldag. Vanaf 1 augustus 2026 is hiervoor 0,7 fte beweegcoach structureel beschikbaar. Deze inzet sluit aan bij landelijke akkoorden zoals GALA, IZA en straks AZWA, waarin preventie en kansrijk opgroeien belangrijke pijlers zijn. Zo stimuleren we samen met scholen een gezonde en actieve start voor kinderen en jongeren.
3.	Maatschappelijk vastgoed Vraag: Als maatschappelijk vastgoed, o.a. scholen zo belangrijk is voor kansrijk opgroeien. Hoe wordt "meer bewegen faciliteren" geborgd in de ontwikkeling van voorzieningen? Antwoord: Gemeenten zo wie zo zijn verantwoordelijk voor het leveren van voldoende en adequate gymnastiekruimtes. Dus ook bij nieuwbouw van scholen. Dit gaat daarnaast ook (o.a. de

	inrichting van schoolpleinen met dit doel) zijn beslag krijgen bij het opstellen van het meer 'beleidsrijkere' Integraal Huisvestingplan welke nog op de rol staat.
4.	Sociaal Domein Structurele borging Innovatie budget. Vragen: 1. Wat is de verdeling van dit budget aan "geheel nieuwe dingen experimenteren" en het testen en opschalen, effect meten van gevalideerde interventies in T-diel? 2. Is integrale samenwerking binnen sociale basis een innovatie thema? 3. Waarom is dit niet als een begrotingsuitbreiding voorgelegd aan de raad. 4. Welke activiteiten vanuit het maatwerk budget gaan we nu niet meer doen, als we dit bedrag oormerken voor innovatie? Antwoord: Algemeen en vraag 4: De budgetten voor maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugd zijn geraamd op basis van P x Q en traject financiering. Er is dus geen sprake van overbegroting. Het oormerken van middelen voor innovatie is een bewuste herverdeling binnen dit bestaande budget, niet het benutten van 'vrij' geld. Budgetneutraliteit is uiteraard alleen haalbaar als de inzet van innovatie aantoonbaar leidt tot minder (of lichtere) inzet van maatwerkvoorzieningen. Daarom geldt: • Innovaties worden in principe alleen ingezet op basis van een onderbouwde businesscase, met een verwacht preventief effect. • De investering moet zich (gedeeltelijk) terugverdienen door lagere instroom of kortere trajecten. • Er wordt geen budget onttrokken omdat er 'te veel' is; dat is niet het geval. • Het betreft een beleidskeuze om binnen het bestaande budget te investeren in preventie. • Als het preventieve effect uitblijft, ontstaat druk op het budget en is overschrijding mogelijk. Kortom: Omdat het hier gaat om een open-einde regeling (Wmo en Jeugdwet), is het niet zo dat het oormerken van budget direct ten koste gaat van specifieke voorzieningen of cliënten. Indien de verwachte besparingen uitblijven, kan dit wel leiden tot druk op het totale budget voor maatwerkvoorzieningen en uiteindelijk tot overschrijding van de begroting. Aanvullende beantwoording 1. Daar is vooraf geen verdeling in gemaakt het hoofddoel is leidend. De focus ligt nadrukkelijk op interventies waarvan aannemelijk is dat ze bijdragen aan lagere zorgvraag en kostenreductie. 2. Is integrale samenwerking binnen de sociale basis een innovatiethema? Ja. Integrale samenwerking binnen de sociale basis wordt gezien als een belangrijk innovatiethema. Het versterken van samenwerking tussen formele en informele ondersteuning draagt direct bij aan preventie en het verminderen van zwaardere zorginzet. 3. Waarom geen begrotingsuitbreiding? Er is bewust gekozen om dit binnen de bestaande middelen op te vangen: • Het stimuleert doelmatig werken en investeren in preventie binnen het huidige kader • Innovatie wordt gezien als onderdeel van reguliere uitvoering, niet als aparte extra opgave

	Pas wanneer blijkt dat investeringen zich niet terugverdienen, komt mogelijke bijstelling (via begroting) in beeld
VVD	
1.	Verhoging opbrengst OZB (Pagina 7 / 8) Vraag 1: Omdat het ravijnjaar is opgeschoven naar 2028, is het dan mogelijk om de extra verhoging van WOZ 2027 ook door te schuiven? Antwoord 1: De huidige kadernota geeft een negatief beeld van €- 319K. De impact van de verhoging van de OZB met 2,5% is hierin op dit moment verwerkt. De impact hiervan is ongeveer € 250-300K. Na het nemen van technische maatregelen verwachten wij dat deze een positief saldo laat zien van € 181K. Het opschuiven zorgt ervoor dat wij, zonder verder ingrijpen, een negatief saldo laten zien. Voor het ravijnjaar 2028 verwachten wij op dit moment een negatief saldo (voor overige ontwikkelingen) van € -2.892K. Het opschuiven van de extra verhoging heeft zowel effect op 2027 en met name op de uitdaging voor 2028. Omdat ook dan weer een extra verhoging staat gepland van 2,5%, zal het verschuiven van 2027 naar 2028 de uitdaging dan groter maken.. Dit besluit is genomen bij de begroting 2023-2026, zoals vermeld bij de uitgangspunten van de Kadernota. Vraag 2: Welke alternatieven zijn onderzocht om deze extra OZB-stijging te voorkomen of te beperken? Antwoord 2: Deze taakstelling was conform de besluitvorming bij de begroting 2023-2026 verwerkt in de begroting in de begroting 2024-2027. Uitvoering hiervan zou betekenen dat er in 2025, 2026 en 2027 telkens nog 2,5% extra OZB-verhoging boven op de nominale ontwikkeling bij komt. Omdat dit eenmalig is doorgeschoven, geldt dat nu nog voor zowel 2027 als 2028. Dit is een besluit die door de Raad is genomen en als zodanig wordt uitgevoerd. Er is geen alternatief onderzocht om dit te voorkomen. Gezien de verwachte financiële situatie is dit ook niet direct voor de hand liggend.
2.	Verduurzaming gemeentelijke panden (Pagina 11) Er wordt gesproken over verduurzaming van het Geahûs en de gymzaal in Garyp. Vraag: Hoe verhoudt deze verduurzaming tot de plannen voor een MFC? Of staat dit los van elkaar? Antwoord: Dat hangt ervan af. De gemeente staat de komende jaren voor omvangrijke investeringen, onder andere op het gebied van onderwijshuisvesting, multifunctionele voorzieningen en verduurzaming van vastgoed. In het raadsprogramma is vastgelegd dat deze investeringen eind 2026 worden samengebracht in een integrale investeringsagenda.

	Parallel daaraan werkt de gemeente aan meer duidelijkheid over de financiële mogelijkheden en de toekomstige begrotingsruimte. Tot het moment waarop deze duidelijkheid er is en de investeringsagenda is vastgesteld, geldt het uitgangspunt dat er geen onomkeerbare stappen worden gezet ten aanzien van omvangrijke investeringen. Ook de investeringen waar hierop wordt gedoeld. Dit betekent dat wij zorgvuldig moeten omgaan met nieuwe initiatieven en deze altijd in samenhang en prioritering moeten afwegen binnen de totale gemeentelijke opgave.
3.	Woningbouw (Pagina 17) Vraag: Ligt de gemeente op schema om de 854 woningen te halen? Antwoord: Op dit moment ligt de gemeente op koers om de opgave van 854 woningen uit de woondeal 2022-2030 te realiseren. In de woningprogrammering wordt rekening gehouden met uitval van plannen door 30% over te programmeren. Hierdoor blijft voldoende plancapaciteit beschikbaar om de opgave in te vullen.
4.	Onderwijs (Pagina 21) Er wordt gesproken over een kwartiermaker die is aangesteld voor de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Vraag: Door wie is deze kwartiermaker aangesteld? In dienst bij SDF of de gemeente Tytsjerksteradiel? Antwoord: De kwartiermaker is aangesteld door startwijzer en de regio zuid oost friesland. Startwijzer is een regionale samenwerkingsorganisatie van zeven gemeenten.

2.1.7 Samenvatting Kadernota

D66	
1.	P 34; Er wordt gesproken over verhogen huurtarieven behalve kostenoverwegingen dit indexeren om het gat niet te vergroten. Sommigen verenigingen kunnen mogelijk in de problemen komen hierdoor. Vraag: We hebben een verenigingsondersteuner, zijn deze verenigingen in zicht, en wat is het aantal verenigingen wat het betreft is uw schatting. Antwoord: Er is op dit moment geen concreet beeld van welke verenigingen mogelijk in de problemen komen als gevolg van de verhoging van de huurtarieven. Daardoor kan ook geen onderbouwde inschatting worden gegeven van het aantal verenigingen dat dit betreft. <i>Meer bijdragen frije bedragen fan de ferieningen. De bijdrage dy't wy freegje is leger.</i>
2.	Vraag: Is er overwogen om ipv van euros te vragen, een maatschappelijke bijdrage van de verenigingen te vragen/verkennen, aangezien sport en bewegen bijv cruciaal is in de sociale basis. Antwoord: We hebben niet uitgewerkt of verenigingen ook op een andere manier kunnen bijdragen, bijvoorbeeld door iets terug te doen in plaats van geld te betalen. De belangrijkste reden is dat we als gemeente nu niet goed weten wat verenigingen precies zouden kunnen doen en hoeveel dat zou opleveren. Daardoor weten we ook niet of zo'n bijdrage echt helpt om de kosten voor het onderhoud en beheer van de gebouwen te betalen.
3.	Vraag: Heeft de gemeente een beeld wat een natura bijdrage zou kunnen zijn. Antwoord: Als gemeente hebben we geen beeld bij wat verenigingen precies zouden kunnen doen en hoeveel dat zou opleveren.
4.	Vraag: Is deze kostenverhoging reeds gecommuniceerd met de verenigingen. Antwoord: De voorgestelde kostenverhoging is nog niet gecommuniceerd met de verenigingen.
5.	Vraag: Wat zijn de nieuwe abonnementsverhogingen van het zwembad voor de inwoners? Antwoord:

	Wetterstins	2025	Voorstel 2027	
	Enkel bad tot 2 jaar	0,00	0,00	
	Enkel bad	4,50	5,00	
	Gezinsabonnement	200,00	220,00	
	volgkaarten gezinsabonnement	0,00	0,00	
	Persoonlijk abonnement	75,00	80,00	
	10 badenkaart	37,50	42,50	
	Zwempas	6,00	7,50	
	zwemvierdaagse combi abboneme	5,00	7,50	
	zwemvierdaagse zonder abbonem	12,50	15,00	
	Swim en fun	2,50	3,00	

2.3 Ontwikkelingen in beleid

CDA	
1.	Vraag: 05.03: Zijn er risico sportverenigingen binnen die de verhoging niet kunnen dragen? Hoe gaat het college om met deze verenigingen? P.54 Antwoord: Er is op dit moment geen concreet beeld van welke verenigingen mogelijk in de problemen komen als gevolg van de verhoging van de huurtarieven. Daardoor kan ook geen onderbouwde inschatting worden gegeven van het aantal verenigingen dat dit betreft.
2.	Vragen: 08.02A: Gemeenten weten al sinds jan 2021 dat de omgevingswet inwerking treedt. Eerder heeft de gemeente uitgesproken op schema te liggen om in 2029 het omgevingsplan af te hebben. Nu ligt 5,5 jaar na de eerste plannen tot invoering nog geen omgevingsplan. Vraag 1: Wat is de oorzaak dat de gemeente nu nog geen definitief omgevingsplan heeft? Antwoord: Weliswaar is al lang duidelijk dat de Omgevingswet in werking zou treden (de wet is al op 22 maart 2016 door de Eerste Kamer aangenomen) maar pas op 22 maart 2023 maakte de regering bekend dat de wet per 1 januari 2024 in werking zou treden. Op het moment van het in werking treden had iedere gemeente een omgevingsplan met een tijdelijk deel. In die zin hebben wij dan ook al een omgevingsplan. Dit tijdelijke deel moet iedere gemeente voor 1 januari 2032 verplaatsen naar een nieuw – “definitief” – deel. Voor gemeenten is het eigenlijk dan ook pas vanaf 1 januari 2024 mogelijk om aan het omgevingsplan te werken. Het tijdelijk deel van het omgevingsplan heeft drie hoofdonderdelen: - alle bestemmingsplan (en andere plannen en verordeningen op grond van de Wet ruimtelijke ordening); - enkele verordeningen en besluiten; - de zogenoemde “bruidsschat” (ongeveer 300 regels die door het Rijk zijn overgedragen aan gemeenten). Voor onze gemeente betekent dit dat wij ongeveer 200 bestemmingsplannen, ongeveer 25 (gedeeltelijk) verordeningen (van de ongeveer 175 verordeningen) en 300 regels van de “bruidsschat” moeten verplaatsen van het tijdelijke deel naar het nieuwe deel van het omgevingsplan. Dat is voor onze gemeente, zoals voor alle gemeenten, een heel erg grote opdracht. In de voorbereiding van de Invoeringswet Omgevingswet stelde de regering hiervoor ook een overgangstermijn van 10 jaar voor. Onder andere omdat het in werking treden van de Omgevingswet enkele keren is verschoven is deze termijn nog maar 8 jaar. En net als voor veel andere gemeenten is het ook voor onze gemeente een uitdaging om voldoende mensen en middelen beschikbaar te krijgen en te houden voor het opstellen van het nieuwe deel van het omgevingsplan. Of zoals het in de Kwartaalrapportage Monitoring

[Omgevingswet & Wkb – 2025 kwartaal 4 van de VNG](#) is opgemerkt: “Grootste knelpunt is capaciteit op alle functies en thema’s. De structurele opbouw van het omgevingsplan is daardoor stevig verstraald.” Ook binnen onze organisatie herkennen wij dus dit probleem. Daarom is in het eerste kwartaal van dit jaar een ambtelijke stuurgroep Omgevingswet ingericht die onder andere bepaalt voor welke rollen en taken extra mensen nodig zijn en inzet op het werven van de mensen.

Voor uw beeld het volgende.

- a. In de hiervoor bedoelde kwartaalrapportage is ook opgemerkt dat ‘op 31 december 2025, weliswaar 102 (van de 342) gemeenten een derde wijziging van het omgevingsplan hebben verwerkt in het Digitaal Stelsel Omgevingswet maar dat het hierbij niet altijd gaan om grote inhoudelijke wijzigingen’. ‘Denk hierbij aan verwerking van de [Vangnetregeling Omgevingswet](#) of een beperkte paragraafwijziging.’ De eerste en tweede wijzigingen van het omgevingsplan waren technische wijzigingen die ook onze gemeente heeft verwerkt.
- b. De gemeente Amsterdam had begroot dat voor het verplaatsen van één bestemmingsplan van het tijdelijke deel naar het nieuwe deel van het omgevingsplan ongeveer 500 uur nodig is. Uit de door de gemeente uitgevoerde evaluatie van de eerste zes verplaatste bestemmingsplan blijkt dat de werkelijk gebruikte uren meer dan 1.000 uur per plan was. Hierbij waren wel veel “leeruren”. Maar op basis hiervan kwam de gemeente Amsterdam wel tot de conclusie dat ‘aanpassingen nodig zijn, want op deze manier kan het niet!’.

Vraag 2:

Wanneer ligt het definitieve omgevingsplan er wel?

Antwoord:

Vooralsnog gaan wij ervan uit dat uw raad het nieuwe deel van het omgevingsplan voor de hele gemeente voor 1 januari 2032 heeft vastgesteld: dit is ook de datum die hiervoor in de Omgevingswet is opgenomen. Op dit moment is er geen aanleiding om te verwachten dat wij de hiervoor laatste wijziging veel sneller voor uw raad klaar kunnen hebben.

Vraag 3:

Kan er in Fries verband samengewerkt worden? P.60

Antwoord:

Ja. Hiervoor zijn wij onder andere aangesloten bij [De Friese Aanpak](#). Voor wat betreft het omgevingsplan organiseert De Friese Aanpak kennis- en werksessies. Bij de twee trajecten in 2025 en 2026 waarin zulke sessie zijn georganiseerd tot op dit moment, zijn wij aangesloten.

Daarbij zijn wij al vanaf het eerste kwartaal van 2023 aangesloten bij het Netwerk omgevingsplan van de VNG. Hierin delen de VNG en gemeenten ervaringen over het werken aan het omgevingsplan (die hiervoor onder 1. opgenomen opmerking over de ervaring van de gemeente Amsterdam komt uit dit netwerk). Ook zijn wij in het eerste half jaar van 2026 aangesloten bij de Regionale werkplaats Gebiedsontwikkeling van de VNG. Samen met andere gemeenten in de regio hebben wij hierin ervaring kunnen krijgen en delen met het verwerken van een gebiedsontwikkeling in het omgevingsplan. Op deze

	manieren proberen wij met andere gemeenten in onze provincie en daarbuiten ervaringen te delen.
D66	
1.	Denk mee site De kloof verkleinen en inwoners betrekken bij de gemeente is een speerpunt. Vraag: Is 10.000 dan wel voldoende? Waar wordt dit op ingezet, specifieke verbeteringen Antwoord: We gebruiken de Denk-Mee site als participatieplatform. Het bedrag van 10.000 per jaar is nodig om de vaste abonnementskosten van de Denk-Mee site te dekken € 6.500 per jaar. En het inrichten van een burgerpanel, jaarlijks kosten ca. € 3.500. Daarnaast nemen we bij de leverancier van de Denk-Mee site een jaarlijkse strippenkaart af, waarmee we ons laten adviseren en ondersteunen bij verbeteringen. De focus ligt daarbij op: • Het doorontwikkelen naar een centrale ingang waar participatie initiatieven van inwoners binnenkomen; We willen actiever inzetten op inwonerscommunicatie. Het platform moet een plaats zijn waar inwoners actief initiatieven kunnen indienen, waar inwoners proactief kunnen meedenken en waar ook door de gemeente actief naar hun mening wordt gevraagd. • Het participatieplatform inzetten om voor dorpsbelangen onderling een platform te bieden; We streven ernaar om alle informatie die met dorpen en participatie te maken heeft, te bundelen en beschikbaar te stellen op dit platform. Daarvoor is het nodig om dit voor de dorpen verder uit te breiden en in te richten. We starten met het opzetten en inrichten van een intranet omgeving voor de dorpsbelangen. Verder zullen we de informatie over de dorpen en de dorpsvisie updaten en verplaatsen van de algemene website naar de Denk- Mee website. Vraag: Wat was de besteding/plan voor 10.000 euro communicatiebudget en waarom is dit niet ingezet? Antwoord: Het budget van 10.000 euro was ondergebracht bij communicatie en uit dit budget worden de vaste abonnementskosten betaald. Het doel van dit budget was dus puur om de Denk-Mee site in de lucht te houden en daar waar mogelijk verder te ontwikkelen. Vraag: Ligt er een plan voor 2026 en 2027, strategie participatie verhoging oid? Welke stappen/doelen willen we realiseren, wat is dan het noodzakelijke budget Antwoord: Onze gemeentelijke speerpunten bij overheids- en inwonersparticipatie zijn in januari vastgesteld in de <i>Visie op overheids- en inwonersparticipatie</i>. Met de komst van de Omgevingswet moeten gemeenten duidelijk vastleggen hoe ze participatie vormgeven en welke regels daarvoor gelden. Daarnaast is er een nieuwe wet van kracht: Versterking participatie op decentraal niveau. Deze wet verplicht gemeenten om hun huidige regels voor inspraak bij besluiten (de inspraakverordening) uit te breiden naar een participatieverordening. Dat betekent dat mensen inspraak moeten kunnen hebben in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Eind dit jaar bieden we de wettelijk verplichte participatieverordening aan bij uw raad.

	Voor de uitvoering van de visie op overheids- en inwonersparticipatie, is in 2027 budget beschikbaar, maar hierin zijn niet de structurele kosten van de Denk-mee (participatiesite) opgenomen. In het raadsprogramma is gekozen voor geen nieuwe structurele verplichtingen. Aan het einde van dit jaar komen we bij uw raad hierop terug. Op dit moment wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor de uitvoering van deze visie, waarin het benodigde budget wordt vermeld.
2.	ANNO-Regio Deal Vraag: Is de evaluatie beschikbaar van periode ANNO iii ? Deze is in kwartaal 1 uitgevoerd, als deze is gedeeld op de list graag een verwijzing. Antwoord: Het definitieve rapport is bijna afgerond. Het wordt na de zomer in het bestuurlijk overleg van ANNO besproken, daarna gedeeld met de Raad. Vraag: Hoe beoordeelt T-diel zelf de samenwerking in de regio-deal? Antwoord: De ANNO III-agenda liep eind 2025 af en wordt momenteel geëvalueerd. Omdat we nog niet weten of en op welke manier ANNO doorgaat, is er voor gekozen om Regio Deal II in de samenwerkingsovereenkomst los te koppelen van ANNO. Regio Deal II loopt tot 2030. De partijen voor Regio Deal II zijn wel hetzelfde als die van ANNO, ook de governance-structuur is grotendeels hetzelfde. In februari 2026 is de uitvoeringsfase van de Regio Deal opgestart, wat betekent dat veel projecten nu worden opgestart. De samenwerking verloopt goed. Belangrijk aandachtspunt is de bemensing van de projecten. Als met de vraag de ANNO-samenwerking wordt bedoeld: T-diel staat positief in de samenwerking, waarbij wel goed moet worden gekeken wat op dit moment de meerwaarde is van ANNO, ook in relatie met de Regio Deal en het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR). Voorbeelden van inhoudelijke thema's waarop we de komende jaren kunnen blijven samenwerken zijn duurzaamheid, cultuur en Europa. Samenwerken binnen ANNO sluit overigens niet uit dat we - waar dat inhoudelijk logisch is - ook strategische samenwerking met andere partijen kunnen verkennen. Vraag: Welke stappen wil T-diel zetten om maximaal de regio-deal te laten renderen voor T-diel specifiek? Antwoord: In de zogenoemde Dealmakersfase (de voorbereiding op de uitvoeringsfase) is hier al uitgebreid aandacht aan besteed bij het selecteren van de projecten. De Regio Deal richt zich primair op regionale opgaven, maar er is bewust ruimte gecreëerd voor lokale projecten die aantoonbare regionale impact hebben. Een voorbeeld hiervan is het centrumplan Burgum, dat voor een deel wordt gefinancierd met de Regio Deal. Dit is een lokaal project dat in de eerste plaats de inwoners van Tytsjerksteradiel ten goede komt, maar waarvan ook inwoners uit omliggende gemeenten profiteren doordat zij in Burgum winkelen. Een ander voorbeeld is de ontwikkeling van de bouwlocaties in Gytsjerk (Hellingalocatie) en in Hurdegaryp (Maskelyn). Ook regionale projecten zijn van meerwaarde voor T-diel, bijvoorbeeld de uitbreiding van de regionale mobiliteitshub Feanwâlden-Burgum (o.a. vergroten parkeercapaciteit en

beter koppelen Burgum aan hub Feanwâlden). Het station is de belangrijkste toegangspoort voor reizigers uit Burgum e.o. naar Leeuwarden en Groningen.

Vraag:

Is er voldoende verbinding en activatie capaciteit beschikbaar naar de verschillende beleids domeinen van T-diel?

Antwoord:

De Regio Deal bestaat uit vier pijlers: Noflik Wenje, Ferbining, Undernimmend en Gearwurking. De eerste drie pijlers sluiten direct aan op de beleidsdomeinen binnen T-diel. Vanuit deze pijlers is T-diel voor meerdere projecten projecteigenaar; deze projecten bevinden zich in verschillende fasen, waardoor ook de benodigde capaciteit per fase verschilt. Op dit moment is er geen project dat niet verder kan vanwege onvoldoende capaciteit.

Vraag:

Wordt er binnen de gemeenten actief gekeken op welke wijze partners kunnen worden opgelijnd/betrokken om aanvragen te doen, die passen bij de doelen en missies van T-diel?

Antwoord:

Regio Deal I (Versnellingsagenda) was een subsidieregeling. Dat is bij Regio Deal II niet het geval; hier gaat het om het realiseren van bestaande regionale en lokale projecten die al in de begrotingen staan, en deels worden gefinancierd uit de Regio Deal. Afhankelijk van het project zijn/worden partners/ondernemers betrokken.

Vraag:

Zijn er voorbeelden van dergelijke verbindingen vanuit ambtelijk naar eco-systeem/domeinen, die door partners zijn opgepakt met ondersteuning van de regiodeal

Antwoord:

Een paar voorbeelden:

- Zorgzame gemeenschappen - uitvoeringsagenda wonen-welzijn-zorg, bijvoorbeeld in Eastermar. Welzijn zit om tafel met zorgorganisatie Kwadrant en welzijnsorganisatie Kearn over wat er in Eastermar nodig is om inwoners zo optimaal mogelijk te ondersteunen om zo lang mogelijk thuis te wonen.
- Onderwijs in bedrijf – Leerlingen uit het basis-, voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs maken via uitdagende activiteiten kennis met het regionale bedrijfsleven.
Kennislabs is opdrachtnemer en uitvoerder, andere partners zijn basisscholen, voortgezet onderwijs, mbo-scholen en regionale bedrijven. Economische zaken is betrokken.

3.

GIS en Jongerenwerk

Vraag:

Kunnen we de evaluatie en monitoring 2026 ontvangen, obv waarvan GIS structureel wordt.

Antwoord:

In juni 2026 is gemeenteraad geïnformeerd over de tussenstand van de inzet van Gebiedsteammedewerkers in School. Eind juni wordt deze monitoring naar verwachting opgeleverd.

Op 24 september 2026 volgt er een presentatie van de monitoring tijdens het Iepen Poadium.

Vraag:

Hoe wordt monitoring en evaluatie in de opzet van de businesscase meegenomen.

Antwoord:

In november 2024 is er een raadsvoorstel opgesteld waarin wordt vermeld dat de monitoring en evaluatie van GIS en jongerenwerk een vast onderdeel is.

Vraag:

Kunnen we de business-case ontvangen?

Antwoord:

Ja, dit staat in het raadsvoorstel van 2024 en 2026.

Vraag:

Wanneer is dit gestart , de meting en monitoring?

Antwoord:

GIS is gestart in 2022. Op basis hiervan is de monitoring GIS gedaan over de jaren 2022-2024.

In de "GIS-monitor 2022-2024" zijn er aanbevelingen gedaan om GIS structureel te maken. Op basis van deze aanbevelingen is er een raadsvoorstel ingediend op 28 november 2024 met het verzoek om GIS en Jongerenwerk in te bedden voor de komende twee jaren (2025-2027).

Vraag:

Worden er andere activiteiten niet gedaan doordat we dit uit de jeugdbudgetten financieren?

Antwoord:

Nee. Door stevig in te zetten op preventie en vroegsignalering verwachten wij minder/kortere specialistische jeugdzorg in te zetten. Doordat we deze financiële middelen preventief inzetten verwachten wij toekomstige kosten voor specialistische jeugdhulp te verminderen. Daardoor heeft het geen effect op andere activiteiten vanuit de jeugdbudgetten.

Vraag:

Kunt u een overzicht geven van de jeugdzorgkosten van de afgelopen 3 jaar en prognose van de komende 3?

Antwoord:

2023: € 9.382.500
2024: € 12.430.101
2025: € 12.683.218
2026: € 5.336.884

Voor de komende drie jaar kijken we naar de zorgkosten van de afgelopen jaren, welke we indexeren. Nieuwe ontwikkelingen worden daarin meegenomen. Op dit moment hebben wij als basis de zorgkosten 2025.

Voor de toekomst gaan we werken met een prognosemodel. Het prognosemodel is nog in ontwikkeling en wordt gebouwd door Data Fryslan.

PRO**1.**

Programma 6:

Op pagina 57 wordt voorgesteld een deel van het budget voor Maatwerkvoorzieningen Jeugd en WMO te oormerken voor innovatie (300.000 euro).

Hiermee beoogt het College dat er ruimte gecreëerd wordt om structureel te investeren in preventieve oplossingen. De fractie van PRO graag zien dat onze gemeente aansluit bij de Preventieaanpak OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving), vanuit het

	Trimbosinstituut. Vanaf 01-01-2027 kunnen nieuwe gemeenten aansluiten bij dit vierjarig ondersteuningstraject, aanmelden voor 1 oktober dit jaar. Inmiddels werken al 61 gemeenten met OKO en staan er mooie succesverhalen over op de website van Trimbos. Vragen: 1. Is het College bekend met dit traject en zo ja staat het College open voor deelname aan dit traject? 2. Zou dit bij deelname van gemeente gefinancierd kunnen worden uit dit innovatiebudget? Antwoord: - Het college is bekend met dit traject van het Trimbos Instituut. De werkwijze van OKO lijkt goed aan te sluiten bij het preventieve onderdeel van de startnotitie '<i>Kansrijk opgroeien in gemeente Tytsjerksteradiel</i>'. Daarom zullen we de mogelijke inzet van OKO nader onderzoeken als onderdeel van het preventieve werken binnen de gemeente Tytsjerksteradiel. Echter zal het lokale aanbod ook in dit onderzoek worden meegenomen en wordt er gekeken naar het meest passende aanbod voor de inwoners van Tytsjerksteradiel. - Indien wordt besloten om gebruik te maken van dit traject, nader worden onderzocht of de financiering kan plaatsvinden vanuit het innovatiebudget.
VVD	
1.	Beurtschip (Pagina 57) Zowel in de jaarstukken als de kadernota lezen wij over het project Beurtschip. Vraag 1: Waarom wordt in de Kadernota expliciet genoemd dat het project een looptijd had van 1 januari 2024 t/m 31 december 2026 terwijl in de jaarrekening staat dat het project reeds in 2022 en 2023 al bestond? Antwoord: Het project loopt al langer. Tot en met 2023 waren er incidentele middelen beschikbaar voor het project. In de kadernota 2024 hebben wij voorgesteld om opnieuw incidentele middelen beschikbaar te stellen voor 2024 tot en met 2026. De raad heeft toen besloten het project voor deze periode op te nemen in de begroting. Vraag 2: Er zijn in 3 jaar tijd 5 deelnemers actief geweest in het project en geen nieuwe mensen ingestroomd. Kwamen deze 5 deelnemers uit Tytsjerksteradiel? Of ook uit Achtkarspelen? Klopt onze rekensom: als er 5 deelnemers uit Tytsjerksteradiel deelnamen aan het project dan kostte het per deelnemer € 94.800? Of moet men rekenen met de totale investering vanuit 8K en T-diel? Dus € 94.8000/5 deelnemers = € 189.600 per deelnemer? Antwoord: Het betreft vijf deelnemers uit de caseload van de sociaal werker participatie van de gemeente Tytsjerksteradiel. In totaal gaat het om zo'n 30 deelnemers. Naast deelnemers van onze gemeente en Achtkarspelen, waren er ook deelnemers uit Smallerland en het Praktijkonderwijs in Dokkum. De kosten zijn in principe € 94.800 per persoon. Omdat er ook kandidaten waren uit Smallerland en het Praktijkonderwijs, is er sprake van een bate. Deze bate is 50/50

verdeeld tussen Achtkarspelen en onze gemeente. Onze inschatting is dat de kosten per persoon daarmee ongeveer op € 85.000 euro komen.

Vraag 3:

Om goed te kunnen vergelijken? Wat kost een vergelijkbaar re-integratietraject vanuit de inkooprelatie zoals genoemd op p.56? Kunt u enkele trajecten en de kosten verstrekken?

Antwoord:

Het project Beurtschip bestaat uit twee onderdelen: een werk- en activeringstraject en een opleiding. Laatstgenoemde kopen wij niet in binnen onze re-integratie inkoop. Wij maken zoveel als mogelijk gebruik van de opleidingstrajecten vanuit Fryslân Werkt (de arbeidsmarktregio) en het reguliere onderwijs.

Werk- en activeringstrajecten kopen wij wel in. In 2026 kost een dergelijk traject tussen de 300 en 600 euro per maand.